

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

3. Постанова Верховного Суду від 26 листопада 2020 року у справі № 818/1718/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93119334>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кісліцина Ірина Олександрівна**

Зубков Ю. С.

студент 4-го курсу

факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного Університету «Одеська юридична академія»

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: БАЛАНС МІЖ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТА ЕТИЧНИМИ МЕЖАМИ

Сучасна юридична практика зазнає трансформацій під впливом впровадження технологій штучного інтелекту (ШІ), який поступово стає її невід'ємним елементом. Використання ШІ сприяє автоматизації документообігу, систематизації та аналізу судової практики, підготовці процесуальних документів і вдосконаленню комунікаційних процесів. Завдяки цьому адвокат отримує можливість зосередитись на стратегічних, аналітичних і творчих аспектах своєї діяльності, що перетворює штучний інтелект на важливий інструмент підвищення ефективності та розвитку правничої професії.

Світовий досвід свідчить про активне впровадження інтелектуальних систем у юридичну практику. У країнах Європи та США набули популярності платформи Harvey AI, LexisNexis AI та CaseText, які забезпечують швидкий аналіз судової практики та підготовку правових довідок. Системи на базі ChatGPT також дедалі частіше застосовуються для створення первинних версій документів, юридичних консультацій і підготовки запитів. Такі інструменти дозволяють здійснювати правову аналітику, яка раніше потребувала значних людських і часових ресурсів.

Водночас в Україні процес впровадження ШІ в адвокатську практику набирає все більшої актуальності. Окремі юридичні фірми вже використовують системи на базі ШІ, наприклад Verdictum, LIGA360, YouControl, та інтегрують мовні моделі для підготовки чернеток документів і комунікації з клієнтами.

Однак впровадження технологій ШІ в адвокатську діяльність, попри свої переваги, несе низку етичних викликів. Ключова проблема полягає в тому, що професія адвоката ґрунтується на принципах до-

віри, конфіденційності, незалежності та особистої відповідальності, тоді як штучний інтелект, за своєю природою, функціонує на основі алгоритмів, що створює ризики порушення етичних норм, визначених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі — Закон) [1] та Правилами адвокатської етики [2].

Крім того, одним з ризиків використання ШІ у адвокатській діяльності є можливе порушення принципу адвокатської таємниці, закріпленого у статті 22 Закону [1]. Використання систем ШІ, які зберігають або обробляють дані клієнтів у хмарних сервісах чи зовнішніх базах, може призвести до витоку конфіденційної інформації. Будь-яке несанкціоноване використання персональних даних, навіть ненавмисне, ставить під загрозу не лише репутацію адвоката, а й права клієнта на захист. Відтак, обов'язок адвоката полягає у перевірці надійності цифрових інструментів, джерел збереження інформації та способів її обробки.

З іншого боку існує ризик підміни професійних здібностей та мислення адвоката результатами роботи алгоритму. ШІ здатен генерувати тексти, аналізувати норми права та робити аналітичні висновки, проте він не має здатності враховувати контекст та індивідуальні особливості справи. Надмірна довіра до результатів, отриманих від ШІ, може призвести до втрати критичного мислення та порушення принципу незалежності адвоката.

Окремої уваги заслуговує питання відповідальності у контексті використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності. В умовах, коли алгоритм ШІ може допустити помилку під час оброблення інформації чи формування правових висновків, виникає проблема визначення суб'єкта відповідальності за кінцевий результат — розробника програмного забезпечення чи адвоката, який застосував його у своїй роботі. Втім, етичні стандарти професії передбачають, що саме адвокат залишається носієм професійної відповідальності за прийняті рішення та вчинені дії, незалежно від ступеня залучення допоміжних цифрових технологій у процес надання правничої допомоги.

Не менш значущим викликом у контексті впровадження штучного інтелекту в адвокатську діяльність є збереження людяності та етичної чутливості у процесі надання правничої допомоги. Професійна діяльність адвоката передбачає не лише володіння глибокими знаннями законодавства, але й розуміння психологічних, емоційних та соціальних аспектів взаємодії з клієнтом, які формують довіру, емпатію та здатність до індивідуального підходу, тобто риси, які залишаються виключно людськими й не можуть бути повноцінно відтворені ШІ.

Слід зазначити, що баланс між ефективністю та етичними принципами передбачає усвідомлення, що ШІ має розглядатися не як са-

мостійний суб'єкт прийняття рішень, а як допоміжний інструмент у руках адвоката. Тобто будь-які висновки або документи, підготовлені за допомогою ШІ, потребують перевірки, та професійної оцінки. Використання технологічних рішень не може звільняти адвоката від контролю над правовою коректністю результатів своєї роботи [3, с. 67].

Міжнародні підходи до питання етичного використання ШІ також підкреслюють важливість людського контролю над алгоритмічними процесами. Так, Рада адвокатських асоціацій Європи (CCBE) у своїх рекомендаціях 2020 року наголосила, що адвокати мають право користуватися перевагами цифрових інструментів, проте повинні забезпечувати прозорість і відповідальність за будь-які результати, отримані за допомогою штучного інтелекту [4]. У свою чергу, Європейська комісія у «Білому документі про штучний інтелект» (2020 р.) визначає принцип «людського контролю» (human oversight) як один із базових у сфері правозастосування [5].

Відтак, побудова балансу вимагає від адвоката технологічної обізнаності, зокрема здатності розуміти, як функціонують системи штучного інтелекту, які їхні межі, сильні та слабкі сторони. У цьому контексті адвокат виступає не лише користувачем технологій, а й охоронцем моральних меж їх застосування.

Отже, штучний інтелект поступово перетворюється на невід'ємний інструмент сучасної адвокатської діяльності, облегшуючи традиційні підходи до надання правничої допомоги. Його впровадження дозволяє підвищити ефективність роботи, скорочуючи витрати часу. Водночас використання технологій штучного інтелекту ставить перед адвокатурою складне завдання — збереження фундаментальних етичних принципів професії в умовах цифрової трансформації. Втім, ШІ — це не заміна адвокату, а інструмент для розширення його можливостей, що дозволяє зосередитись на стратегії та творчості, відкриваючи нові горизонти для професії.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Правила адвокатської етики : рішення Звітно-виборного з'їзду адвокатів України від 09.06.2017 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
3. Матвеев В. Ю. Штучний інтелект в адвокатській діяльності: можливості, виклики та перспективи правового регулювання. *Право і суспільство. Цивілістика*. № 6. 2024. С. 63–69.
4. CCBE Considerations on the legal aspects of artificial intelligence. 2020. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/

IT_LAW/ITL_Guides_recommendations/EN_ITL_20200220_CCBE-considerations-on-the-Legal-Aspects-of-AI. pdf

5. White paper on Artificial Intelligence — A European approach to excellence and trust. Brussels, 19.2.2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0065>

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Щербатий Роман Романович*

Іванченко А. О.

студентка 1-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ ПОВЕДІНКИ АДВОКАТА В ОНЛАЙН-ПРОСТОРІ

У сучасних умовах цифровізації суспільства професійна діяльність адвоката дедалі частіше виходить за межі традиційних форматів і набуває активного прояву в онлайн-просторі. Соціальні мережі, блоги та публічні виступи в мережі інтернет стають не лише майданчиками для поширення правових знань, а й важливим інструментом формування професійного іміджу адвоката. Водночас, зростання ролі цифрових комунікацій супроводжується і підвищенням ризику порушення Правил адвокатської етики. Недотримання встановлених стандартів у віртуальному середовищі може завдати шкоди не лише репутації окремого адвоката, а й підірвати авторитет усієї адвокатської спільноти. Саме тому питання дослідження етичних засад поведінки адвоката в онлайн-просторі постає як надзвичайно актуальне та своєчасне.

У цьому контексті особливого значення набувають положення розділу VIII «Дотримання норм адвокатської етики при використанні мережі інтернет» Правил адвокатської етики [1]. Зокрема, у статті 57 Правил адвокатської етики зазначено, що участь адвоката у соціальних мережах, інтернет-форумах та інших формах онлайн-комунікації визнається допустимою, проте вона обмежується низкою вимог, спрямованих на захист професійної репутації. Адвокат має право публікувати чи коментувати лише таку інформацію, яка не підриває його власний авторитет, не дискредитує колег та не завдає шкоди адвокатурі в цілому [1]. Варто також наголосити, що адвокат при користуванні соціальними мережами, інтернет-форумами та іншими

Зубков Ю. С.

Штучний інтелект в адвокатській діяльності: баланс між ефективністю та етичними межами 452

Іванченко А. О.

Етичні стандарти поведінки адвоката в онлайн-просторі 455

Іскра Є. С., Расіхіна В. В.

Професійна етика адвоката як гарантія довіри до правосуддя 458

Казарян Л. Р.

Дисциплінарна відповідальність як наслідок порушення професійної етики адвоката 460

Кіріпченко В. В.

Дотримання адвокатської таємниці як морально-етичний обов'язок адвоката 462

Котелкіна В. М.

До питання рекламування адвокатської діяльності у соціальних мережах 465

Лихенко Є. О.

Професійна чесність та результативність адвокатської діяльності: етичні межі досягнення позитивного результату 469

Маковійчук С. В.

Поведінка адвоката у соціальних мережах: новий вимір професійної етики 472

Маслякова А. В.

Етичні аспекти взаємодії адвоката з клієнтом та судом 474

Мельник І. А.

Професійна етика у взаємовідносинах суддів і адвокатів 478

Мідяна В. О., Лукашевич А. Л.

Етика адвоката в цифрову епоху: виклики використання штучного інтелекту 480

Мовчан А. В.

Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення адвокатської таємниці: сучасні тенденції 483

Недслєва Д. П., Приймак М. І.

Поведінка адвоката в професійній діяльності в умовах воєнного стану: етичний аспект 487